

ZMNE STRATÉGIAI VÉDELMI KUTATÓ KÖZPONT

ELEMZÉSEK – 2004/1

1241 Budapest Pf. 181 Tel: 432-90-92 Fax: 432-90-58

A lengyel különleges katonai egység (GROM)

A lengyel JW 2305 számú különleges egységet, vagy közismertebb nevén a GROM-ot (Grupa Reagowania Operacyjnego-Mobilnego – Mozgékony-Műveleti Reagáló Csoport)¹, 1990. július 13-án hozták létre. A GROM napjaink legjobban képzett különleges katonai egysége a lengyel hadseregen belül, amelyet – képességei alapján – méltán említ a nemzetközi sajtó a brit Special Air Service-el (SAS), az amerikai Delta Force-al, illetve az ausztrál Special Air Service Regiment-el (SASR) együtt. A lengyel egység figyelemreméltó abból a szempontból is, hogy míg említett nemzetközi társainak tízegynéhány évre, néha évtizedekre volt szükségük a „világhír” eléréséhez, a GROM – köszönhetően annak, hogy tagjait az SAS, a Delta, GSG-9, a SEAL és a Sayret MatKai képezte, illetve képzik ki – jóval rövidebb idő, néhány év alatt lett nemzetközi összehasonlításban is az egyik legfelkészültebb és legelismertebb különleges egység.

Jelleg és funkció

A GROM hangsúlyozottan különleges katonai egység, vagyis vezetői nem tekintik tipikusan anti-terrorista jellegűnek. Az egység fő „profilja” az ún. magas prioritású felderítő és diverziós műveletek végrehajtása, de tagjait kiképzik a szakszolgálatok tevékenységének harci támogatására, különleges helyzetekben végrehajtott mentési akciókra (így például terroristák által fogva tartott túsok és foglyok kiszabadításra), objektumok védelmére-elfoglalásra, VIP személyek védelmére, különösen veszélyes személyek elfogására Lengyelországon belül és annak határai kívül is.

A GROM megalakulásának előtörténete

A JW 2305-höz vagyis a GROM-hoz hasonló különleges egység felállításának szükségességét először Edward Rożubicki tábornok vetette fel Lengyelországban, 1982-ben, amikor a Jaruzelski-rendszerrel és az 1981-ben bevezetett hadiállapottal szembenálló lengyelek foglalták el Lengyelország berni nagykövetséget. Bár a lengyel hadsereg már akkor is rendelkezett néhány különleges egységgel, de ezek kimondottan katonai jellegű műveletekre voltak felkészítve. A másik oldalon Lengyelországban ekkor már léteztek kvázi-terrorelhárító rendőri egységek is, ezeket azonban elsősorban bűnüldözési-kriminalisztikai szempontból készítették fel és képezték ki. Vagyis az egységek egyike sem volt képes bonyolult különleges műveletek végrehajtására. A GROM megalakítására végül az 1990-es évek elején Oroszországból – Lengyelországon keresztül – Izraelbe kivándorló oroszországi zsidók útját biztosító lengyel személyeknek (diplomátáknak, a LOT légitársaság alkalmazottainak stb.) az iszlám szélsőségesek támadásaival szembeni védelme („Híd-akció”) kapcsán, illetve azzal kapcsolatban került sor, hogy Bejrutban fegyveres terrortámadás ért két lengyel diplomatát, akik közül az egyik belehalt sérüléseibe. Ekkor bízta meg a Mazowiecki-kormány belügyminiszter-helyettese, Krzysztof Kozłowski, a „Híd-akciót” megszervező Sławomir Petelicki² alezredest egy olyan különleges egység felállításával, amely hasonló helyzetekben külföldön is képes megvédeni a lengyel állampolgárokat.

¹ A JW 2305-ös egység a GROM elnevezést (előbb: Grupa Reagowania Operacyjnego Manewrowego – Manőverező Műveleti Reagáló Csoport; később: Grupa Reagowania Operacyjnego-Mobilnego – Mozgékony-Műveleti Reagáló Csoport) annak a Gromosław Czapieński-nek a tiszteletére vette fel, aki az első Öböl-háború Sivatagi Vihar akciója idején kimentette a Szaddam Huszein által túsul fogva tartott külföldieket.

² Sławomir Petelicki (szül: Varsó, 1946.09.13.) 1969-ben végzett jogászként a Varsói Egyetemen. 1969-90 között az elhárítás tisztje, több mint 10 éves külföldi szolgálattal. 1973-tól a new yorki lengyel nagykö-

Szervezeti kérdések

A GROM 1990 júliusától a lengyel belügyminisztérium alárendeltségében tevékenykedett, 1999 októberében pedig – valószínűleg a NATO, illetve az Egyesült Államok nem hivatalos kérésére – átkerült a nemzetvédelmi minisztérium fennhatósága alá. A GROM első generációját Sławomir Petelicki személyesen válogatta ki a Lengyel Fegyveres Erők, illetve a lengyel rendőrség különleges alakulatainak tagjai közül. Az egység a felállítást követő első két évet felkészüléssel és kiképzéssel töltötte részben Lengyelországban, részben az Egyesült Államokban. Az egység létezéséről csupán 1994-ben szerzett tudomást a közvélemény.³

A 270-300 fős GROM tagjainak átlagéletkora 32 év, átlagos IQ-juk 118. Az egységhez – amely egy Gdyniában állomásozó vízi alegységből és a Varsó közeli Rembertówban állomásozó A-alegységből (a városi és erdei harcra kiképzett szárazföldi alegység, mesterlövészek stb.) áll – csakis hivatásos és rendezett családi háttérrel rendelkező katonák (vagy rendőrök) kerülhetnek. A GROM szervezetét a SAS struktúrája alapján hozták létre. A harcoló műveleti egységek, akiknek tagjai testük 90 százalékát álcázzák, négyfős csoportra oszlanak, amelyeket egy-egy tiszt vezet. A műveleti egységeket mesterlövész, pirotechnikai és pszichológiai stb. csoportok támogatják. A GROM minden egyes tagja egy egyéves alapkiképzésen esik át, amelynek igen fontos eleme a tökéletes önuralom elsajátítása és az „izmok emlékezetének” kialakítása. A közhiedelemmel szemben – amely az ilyen egységek tagjait, kiváló fizikai képességekkel rendelkező „gyilkoló-gépeknek” tartja – a GROM műveleti csoportjainak tagjai intelligens, magasan és sokoldalúan képzett, kiváló döntéshozó-képességgel rendelkező, legalább két idegen nyelven beszélő katonák. A GROM tagjai – ha megfelelnek az állandóan ellenőrzött feltételeknek – 12 évig szolgálhatnak a különleges egységben. A GROM jelenlegi vezetője Roman Polko ezredes.⁴

Kiválasztás, kiképzés, felszerelés

A GROM-hoz – vagy ahogy Lengyelországban emlegetik: „a legjobbak legjobbjai közé” – ma már csupán üresedés esetén, hosszú és igen kemény kiválasztási procedúrát követően kerülhet új tag. Átlagosan a jelentkezők egy-két százaléka jut el addig, hogy az alábbiakban vázlatosan ismertetett – és a SAS toborzási modelljén alapuló – háromhetes és három szakaszos kiválasztási folyamatot követően megkezdheti az egy éves alapképzést.

A kiválasztás/kiválogatás szakaszai:

1. szakasz: a gyenge fizikai kondíciót kiszűrő orvosi vizsgálat és teszt-feladatsor (pl. 3 km futás 12 perc alatt, 10x10 méter futás 30 másodperc alatt, kötélmászás, kézitusa, 50 méter úszás 45 másodperc alatt stb.)

---

vetségen diplomata, a külföldi szolgálatok tevékenységének elhárításáért felelős. Lengyelországi visszatérését követően a gazdasági hírszerzés területén dolgozik, majd svédországi külszolgálatra megy. A GROM megalakítását megelőzően a külképviseletek biztonságáért felelős osztályt vezeti a lengyel külügyminisztériumban. A távolsági felderítés és a különleges műveletek szakértője, aki több különleges akcióban vett részt (pl. 1971 - Észak-Vietnam, 1972 – Kína). 1990 és 1995 decembere között a JW 2305 megszervezője és első parancsnoka, majd néhány hónapig szervezet bűnös elleni harc kormány megbízottja (1996). 1997 decembere és 1999 októberé között ismét a GROM parancsnoka lett. 1998. augusztustól dandártábornok.

³ A GROM-ról megjelent eddigi leginformatívabb feldolgozás Królikowski, Hubert: Wojskowa formacja specjalna GROM. Gdansk, 2002. 328 o.; az interneten lásd: www.manta.univ.gda.pl/~kazik/grom.html; www.acn.waw.pl/grom1; www.nastyguy.w.interia.pl/GROM.html.

⁴ A korábbi parancsnokok: Sławomir Petelicki (1990-95, 1997-99), Marian Sowinski (1995-97), Zdzisław Zurawski (1999-2000).

2. szakasz: A fizikai és pszichikai kondíciót felmérő egyhetes terepgyakorlat a Beszki-dekben (pl. 20-40 kilométeres napi menet és fizikai erőnlétfelmérő gyakorlatok, minimális alvás mellett, teljes menetfelszerelésben, az önálló helyzetfelismerés és kooperációképesség mérése stb.)

3. szakasz: az úgy nevezett egyhetes „üldözés”. A jelölteknek egyedül kell eljutniuk egy kijelölt pontig, nyomukban az instruktorokkal, a rendőrség és szakszolgálatok tagjaival (akiket hivatalosan úgy informálnak, hogy szökött rabokat, vagy veszélyes banditákat üldöznek). A fizikai erőnlét mellett ez az élelmesség mérése is egyben. Az üldözés során az ölésen kívül minden módszer bevethető.⁵

A kiválasztás eredményeként csak azok a fizikailag és pszichikailag legjobb kondícióban lévő jelöltek léphetnek tovább, akik képesek csapatban dolgozni, ellenállók a stresszel, a rossz körülményekkel szemben, teherbírók és kitartók.

Az egyéves alapképzés során a hallgatóknak magas szinten kell elsajátítaniuk a robbanóanyagok használatát, a felderítéssel, az álcázással, az alpinizmussal, a bűvárkodással, a rádiókommunikációval, a morze-jelek használatával, a túléléssel stb. kapcsolatos ismereteket. Ha a hallgatók bármely területen nem felelnek meg, elesnek a GROM-tagságtól. Mindenkinek minden típusú harci eszközt magas szakmai szinten kell ismernie és használnia. A képzési időszak végére csak a legmotiváltabbak maradnak az egységnél.

A GROM tagjai hasonló felszereléssel rendelkeznek, mint a nemzetközileg ismert különleges katonai egységek. A GROM egyik legjelentősebb fegyver beszállítója a Heckler & Koch cég. Az egység tagjai e cég pisztolyait (pl. 9 mm H&K USP Tactical, Elite, Compact, P10), géppisztolyait (pl. H&K MP-5, MP-5SD, MP5-SD5, MPSK-PDW), hadipuskáját (G-36), gránátvetőjét (H&K MZP-1) és mesterlövész-puskáját (H&K PSG-1) használják. E mellett azon használnak fegyvereket a Sig-Sauertől, a CZ-től (CZ-85), a Glocktól (Glock 17, 19), a Remingtontól (Remington Wingmaster), a Mausertől (Mauser 86), a Colt-tól (Colt M-4) és a Browningtól (High Power)

A GROM által végrehajtott ismert, illetve valószínűsített műveletek

- 1992. – A ún. Macierewicz-akták (a titkosszolgálatokkal együttműködő politikusokra vonatkozó iratok) szállításának konvoj-kíséréte.
- 1992. – A sikkasztással gyanúsított Art B. vezetők irodáinak elfoglalása.
- 199?. – Orosz maffia-csoportok elleni fellépés.
- 1994. – A „Restore of Democracy” fedőnevű akcióban való részvétel Haitin.
- 1994. – Az Angolában elrabolt négy lengyel mérnök kiszabadításában való részvétel. (valószínűleg)
- 1995. – A boszniai szerbek által élő pajzsként használt két lengyel katonatiszt kiszabadításában való részvétel. (valószínűleg)
- 1996. – Az UNTAES misszióban való részvétel Kelet-Szlavóniában (Slavko Dokmanovic elfogása).
- 1996. – William G. Walker megbízott koszovói és macedóniai védelme.
- 1997. – József Oleksy miniszterelnök letartóztatása az „Olin-ügy” kapcsán. (tervezett, de nem végrehajtott)
- 1998. – Csecsen fegyveresek által elrabolt öt lengyel állampolgár kiszabadítása. (valószínűleg)
- 1999. – William G. Walker megbízott koszovói és macedóniai védelme.

⁵ A háromhetes kiválasztás keménységét jelzi, hogy a jelöltek átlagosan 11 kg fogynak.

- 2000. – Közelebbről nem ismert tevékenység Észak-Írországbán.
- 2001. – Háborús bűnösök utáni kutatás a Balkánon.
- 2002. – Felderítő-tevékenység Afganisztánban a lengyel kontingens kiküldését megelőzően
- 2002. – Misszió Afganisztánban, a GROM 16 katonája védi a lengyel bázist Bagramban.
- 2002. – Misszió a Perzsa-öbölben. A GROM és a lengyel tengerészgyalogosokból álló Formosa 24 katonája védi azokat a hajókat, amelyek felkészülnek az Irak elleni támadásra. Szeptember elején deszant és evakuációs gyakorlat Bahrein partjainál állomásozó amerikai hajókon.
- 2003. – A GROM tengerész egységei részt vesznek az iraki háborúban. A Navy SEAL egységeivel közösen foglalják el Umm Kaszr kikötőjét, és ellenőrzésük alá vonják az ott állomásozó hajókat.
- 2003. – Részvétel az iraki stabilizációs erőik tevékenységében. A bagdadi lengyel nagykövetség védelem, felderítési feladatok az amerikai egységek mellett.⁶

Viták a GROM körül

Sikeressége ellenére a GROM létével kapcsolatban több problémát is felvetett, illetve felvet a lengyel sajtó.

1. *Az egység kihasználtságának kérdésköre:* egyes vélemények szerint a GROM – hasonlóan a két másik lengyel különleges alakulathoz (a vezérkar alá rendelt lublincai 1. Speciális Kommandó Ezredhez, illetve a haditengerészet parancsnoksága alá rendelt Formozához) – nincs eléggé kihasználva. Ez nem csupán az egységre költött közpénzek megtérülése szempontjából jelent problémát, de komoly identitás zavart okozhat az egység tagjainak sorában is.
2. *A leszerelő GROM-tagok foglalkoztatásának megoldatlansága:* a kritikusok véleménye szerint komoly biztonsági kockázatot jelent, hogy a GROM leszerelt tagjai közül több tucatra már most szemet vetettek azok a szervezett bűnözői csoportok, akik havi több tízezer zlotyt is hajlandóak fizetni a maffia-csoportok tagjainak kiképzéséért, s ez a tendencia a jövőben csak erősödni fog.
3. *A túlképzés problémája:* a kritikusok szerint Lengyelország – a feladatokhoz és foglalkoztatottsági lehetőségekhez képest – jelenleg jelentős „felesleggel” rendelkezik különleges egységekből. Bár ez nem annyira a GROM-ot, mint inkább a lublincai 1. Speciális Kommandó Ezredet érinti, de komoly feszültségekhez vezethet a különleges egységek „piacán”.

---

⁶ A GROM veszteségeire vonatkozóan nincsenek hozzáférhető adatok és információk.